

Bu dünyaya geldik geleli, acı tatlı bir hayat yaşadık. Daha ne kadar ve nasıl yaşayacağımız belli değil... Geçip giden şu hayat yolculuğunda bir kere durup düşünelim. Ölüm gelip almadan, yaşamanın mânâsına erelim.

Ölüm gerçeğini unutarak mutlu olamayız. Onu unutarak mutlu olanlar, herhangi bir hastalıkta veya yaşlılıkta, ölümü hatırlayarak çok acı çekerler. Bu gerçeği kabul edip hayatını, gaflete dalıp geçirmeyenler, ölüm canını almadan, bedenini aşk için terk ederek sonsuz mutluluğa ererler. Mevlânâ gibi, ölümü kutlu bir gün kabul ederek, onun hasretini çekerler.

Biz bu dünyaya sadece yemeye, içmeye, beslenip zevk almaya gelmedik. Ne kadar iyi beslersek besleyelim, sonunda bu kıymetli bedenimiz çürüyüp toprak olacak.

Önce niçin yaratıldığımızı anlayalım. Sonra Yaradanımız'ı arayalım. Elçisi ile bize bildirdiği emirlerine uyalım. Yoksa doyumsuz, huzursuz, mutsuz bir hayat yaşar, kendi kendimizi yer bitiririz.

İnsanın en büyük meselesi, dünyaya gelmek ve dünyadan gitmektir. Bu dünyaya neden geldik, nereden geldik, sonumuz ne olacak? Bizim gayemiz, yaşamanın amacını bulmaktır. Doğduk, ölüyoruz. Madem ki ölecektik, neden doğduk?

Yıllar önce bir trafik kazası geçirdim, ölümün eşiğine geldim ve kendi kendime: “Peki, yaşamak nedir? Ben neler yaptım, geride neler bıraktım? Yalnız geldim, yalnız gidiyorum, öyleyse neden doğdum?” diye sordum. Tüm yaratılan canlılar ve insanlar ölüyor. Ölmek için doğar mı insan? Yaratılmanın bir amacı olmalı. Bunu da ancak Yaradanımız bilir. Yaratılmışlar bilemez. Yok olanın var olma gayesi olmayacağı gibi...

Yüce Yaratıcımızın bildirdiğine göre: Allah ezelde gizli bir hazineydi, bilinmek istedi. Bunun için kendi kendine muhabbet etti. Bu muhabbetten bir nur hâsıl oldu. O nura Muhammed ismini koydu ve ondan cümle âlemleri ve insanı yarattı.

İnsanları yeryüzüne halife olarak indirdi. İçlerinden sevdiklerinin gören gözü, konuşan ağzı, duyan kulağı, tutan eli oldu. Onlara: Velîlerim, sevdiğim, dedi. İşte onlar, Allah’ın sevgilisi olan olgun insanlar, Allah’ın yeryüzündeki halîfeleridir; O’nu temsil ederler. Onlar, Allah’ın güzel sıfatlarıyla ahlâklanmışlardır. Onlarda Allah, sıfatlarıyla tecellî eder. Onlar, Peygamber vârisleridir. Allah, güzel vasıflarını onlar vâsıtasıyla bildirir.

Allah, insanı bilinmek için yarattı. İnsanın yaratılış ve yaşama amacı, Allah’ı bilmektir. İnsan ancak Allah’ı bilmek amacıyla yaşar. Gerçek hayat budur.

Allah, insanlık âlemine güzel vasıflarını ve ahlâkını ilk olarak peygamberleri vasıtasıyla tanıttı. İnsanlardan bazıları da peygamberlerde gördükleri bu güzel ahlâk ve vasıflarla donanarak, peygamber vârisleri, Hak âşıkları olup, Allah’ın güzel sıfatlarının tecellî mahalli olarak, Yaradan’ın bilinmesine vasıta oldular. Bu insanlar Allah’ın sevgili kulları, O’nun

velileridir. Peygamberlerin ve onların gönül aynasında Hak cemâli görülür.

Hayatı boyunca Yaradan'ı düşünmeyen, O'nu araştırıp tanımayan insan; bir ömrü yemek, içmek, zevk, sefa içerisinde veya gam, kederle boşa geçirip günün birinde ölür gider. Ölüp gitmek, toprakta çürüyüp yok olmak, kurtuluş değildir. Bu, bedenın âkıbetidir; ama insan, et ve kemikten ibaret olan bir beden değil, ruhanî bir varlıktır. Ölümle yok olmaz, bir hayat boyu yaptıklarının hesabını vermekle sorumludur. Allah yardımcısı olsun, olmazsa işi zor... Ümitli olalım... Allah, cezalandırmaktan çok, bağışlamak için bahane arıyor. Yeter ki Allah rızâsı için, O'nun emirlerine uyup hayır yapmayı ihmal etmeyelim.

Ölüm, ruhun bedeni terk etmesidir. Ölüm canımızı almadan biz bu bedenın esaretinden kurtulursak, "ölmeden önce ölmenin" sırrına erer, ölümün en büyük zevk olduğunu anlarız.

Bizi bedene bağlayan, beşerî zevk bağlarıdır. O bağları çözelim. Bu beden zindanından kurtulalım. Kin, nefret, hırs, şehvet gibi duyguların esâretinden kurtularak, gerçek özgürlüğün yolunu turalım.

Dünya için harcanıyor, dünya için eskiyoruz. Bakın, yüzlerimiz kırışmış, saçlarımız ağarıyor. Hep bu dünya için! Neden sonsuz gelecek uğrunda eskiyerek gerektiği gibi yaşamıyoruz? Sonunda ne için harcandığımızın hesabını mutlaka vereceğiz...

Hiç ölmeyecekmiş gibi sarıldık dünyaya! Elimizi eteğimizi, çekemiyoruz. Yarın öleceğimizi unuttuk. Hırs, kin, nefret ateşle dünyayı kendimize cehennem ettik, ölmeden önce yanıyoruz. Başımıza gelen dertler, sıkıntılar, bizi daha bu dünyadayken cehenneme attı. Küçük şeyleri saat-

lerce kafamıza takıyoruz, uykularımız kaçıyor. Her şeyin Allah'tan geldiğine inansak, basit hastalıklardan bu kadar endişe duymaz, birinin söylediği küçük bir söz için saatlerce üzülmeyiz. Cennet gibi huzur dolu bir hayat yaşamıyoruz. Kadere inanalım, Allah'a teslim olalım. O'nun istediği gibi yaşayalım.

Şu dünya ömrü çok kısadır, biliyoruz. Bu telâşımız nedir? Neler yapmak istiyoruz, neleri yetiştiremedik? Biz yapamadıklarımıza bakmayalım, kendimize bakalım; her gün biraz daha eskiyor, biraz daha yıpranıyoruz. Yavaş yavaş tükeniyoruz.

Acaba yaşlanmaya vaktimiz var mı? Ne kadar genç isek; Hakk'a o kadar kolay yaklaşırız. İçinde bulunduğumuz ânı, kâr sayalım. Bir adım geri kalmayalım, yarına ümitle bakalım. Çünkü ne kadar genç isek, o kadar kolay olur gerçeğe yönelmek. Hani bir atasözü var ya; "Ağaç yaşken eğilir." diye. İnsan yetmiş yaşından sonra âşık olamaz, şâyet o yaşa kadar âşık olamadıysa! Yaradan'ı seveceksek, gençlikte sevelim.

Yaradan'a yakın olabilmek için, yaratılanın en mükemmelini bulmalıyız. Yaratılanın en mükemmeli, insan; insanların en mükemmeli de Hazret-i Muhammed Mustafa (s.a.s)'dir. O'nun yaşayışını, ahlâkını iyi inceleyip taklit edelim. Çünkü O, beşeriyetin son durağıdır. Taklit edebileceğimiz en mükemmel, en son örnektir. O'nun ahlâkını sahiplenir, O'nun gibi ibâdet eder, O'nun gibi yaşarsak, Hakk'a O'nun gibi yakın oluruz. Onun gibi kavuşuruz.

Bir konuya merak duyunca devamlı öğrenmek istiyoruz; ama anlatmak için öğreniyoruz. Alıp satıyoruz; fakat istifade etmiyoruz. Sadece al gülüm, ver gülüm... İşimiz; almak,

vermek. Çiçekçi dükkânındaki tezgâhtar gibiyiz. Alıp sattığımız çiçekleri koklayıp, kokusuna ermek aklımıza bile gelmiyor.

Bir anlatmak, bilmişlik hastalığına yakalanmışız; sadece konuşuyoruz, yaşamıyoruz. Bir de yaşayarak anlatmayı denemek olmaz mı?

Ağzımızdan söylediğimizin gönlümüzde yankısını duymıyorsak, o, dua olmaz. Bir kayalığa karşı gidip “Allah!” diye bağırsak, oradan bize “Allah!” diye yankı gelir. Bizim kalbimiz taştan da sert mi ki yankı vermiyor? Bu, kalbin suçu değil; ona sesimizi biz iletmiyoruz. Şu bir karışıklık mesafeye, ağzımızdan kulağımıza sesimizi duyuramıyoruz. Biz kendimizi duymazsak, karşımızdaki bizi nasıl duysun? Kendimizi duymayı düşünmüyor, hep başkalarına duyurmaya gayret ediyoruz. Ağzımızdan çıkanı kulağımız duymuyor. Kendi kulağımıza duyuramadığımızı kimseye duyuramayız.

Kendimizi aldatırsak doğru yolu bulamayız. İç âlemimizde kendimize karşı samimî olalım. Gönlümüzden gelen sese kulak verelim. Önce kendimizi duyalım. İnsanın can kulağı, önce kendi gönlünün sesine açılır. Kendini duymayan, kendini bilmeyen, Rabbini bilemez.

Gönlümüze gelen ilhamları duymak çok önemlidir; ama gelen her ilham Rahmânî olmayabilir. Gönüle gelenleri ayırmak zordur. Bunun için önce, gelen bu ilhamdan Allah’a sığınalım. Sonra Kitabımıza ve Peygamberimiz’in sünnetlerine uygun olup olmadığına dikkat edelim...

Sohbeti kolay mı zannediyoruz? Öyle kolay olmuyor. Kaç elekten, kaç perdeden geçiyor; hepimizin istifadesine sunu-

luyor. Allah hepimizi nefsinin çıkarlarına göre konuşmaktan korusun. Hak'tan ilham alan gönül sahiplerinden eylesin...

Allah, sohbetini, dilediği kuluna ihsan eder.

Abdülkâdir-i Geylânî Hazretleri'nin yıllarca tasavvuf üzerine eğitim görmüş olan oğlu bir gün annesine:

“Babama söyle, ben de camiide insanlara öğrendiğim ilimden istifade etme fırsatı vereyim, bir şeyler anlatayım.” demiş. Annesi de babasına:

“Oğlumuz bunca sene ilim tahsil etti. Ona bir fırsat ver.” diyerek izin istemiş. Geylânî Hazretleri:

“Bugün ben çarşıya ineyim, o da insanlara nasihat etsin, konuşsun.” demiş.

Oğlu bu karara çok sevinmiş. Camiide kürsüye çıkmış, özenle hazırladığı konuşma metnini anlatmaya başlamış. Pek duyulduğunu zannetmediği çok ince noktaları anlattığı hâlde, hiç kimsenin ilgilenmediğini fark etmiş. Bir süre sonra camiide herkesin uyukladığını görmüş ve kendi kendine:

“Ben bu kadar emek verdim, günlerce hazırlandım, hiç kimsenin ilgisini çekmedi!” diye düşünmüş. O sırada camiide Geylânî Hazretleri teşrif etmiş. Herkeste bir kıpırdanma ve dirilme hâli görülmüş. Oğlu hemen kürsüden inmiş:

“Buyur babacığım, ben insanlara bir şey veremedim, siz anlatın.” Mübârek, kürsüye çıkmış:

“Evlâtlarım, bugün oğlum sizlerle sohbet ederken, ben de bunu fırsat bilerek çarşıya indim. Üç tane yumurta aldım. Götürdüm Hacı Annenize, şu yumurtaları yağda pişir de afiyetle yiyelim, dedim. O da tavayı ateşe koydu, tava kızdı. Sonra yağı içine cızzz diye attı.” demiş ve herkes şöyle bir silkinmiş.

“Peşinden iki yumurtayı birbirine vurdu, yumurta cozzz diye o kızgın yağın içine düştü.” deyince, rivayete göre, o anda sohbeti dinleyenlerden yedi kişi bir anda can vermiş.

Bu olay, sohbette asıl olan gerçeğin bilgi olmadığını, o sözün içerisinde verilen başka bir şey olduğunu çok güzel anlatıyor.

Her yerde kitaplar, kitaplarda bilgiler var. Ancak bir başka ilim, bir başka bilgi var ki, bu bilgi, gerçeğin ta kendisidir. Buna; “ilm-i ledûn” denir. Ne kadar okursak okuyalım ne kadar öğrenirsek öğrenelim, bu ilme sahip olamayız. Ona sahip olmak için özel bir eğitim gerekir. Onu öyle her kaba koymazlar. Bir kaba koymaları için, o kabın önceden temizlenip sırlanması gerekir.

Sohbete, sadece bilgi öğrenmek için gitmeyelim. Sohbet, duyup yaşamak için gidelim. Gözümüz dalsın, gönlümüz uyansın. Derinlerde neler var, görelim. Yüksekleri bırakalım. Yüksekçe çıkıp makam almanın peşinde koşmayalım.

Ten gözü dalarsa, can gözü açılır. Gözümüz bir noktaya daldığı anda gönlümüz mânevî kanala bağlanır. Ten gözümüz, artık, baktığı o noktayı görmez olur. O andan itibaren başka bir göz görmeye başlar. Biraz durgunlaşalım, sakinleşelim; gözümüz bir noktaya dalsın, gönlümüz uyansın, uyanık rüyalar görelim.

Sohbet dinlerken, gönlümüzün can kulağını açalım. Sohbet, olaşan mânevî atmosferden bir nefes de biz alalım.

Boş bir teli, üzerinden akım geçen bir telin yanına koyuyorsun da onun manyetik alanından endüklenip, aynı akım onun da üzerinden geçiyor. O, tel iken bu özelliği gösteriyor da, içimizden, birinden geçen elektriğin etrafta oluşturduğu manyetik alandan etkilenme özelliğini neden biz göstermeyelim? Neden

birbirimizin mânevî alanından istifâde etmeyelim? Bu, bir iletişim tekniğidir. Bunun için sohbet, sohbetin bilincinde olan insanlara, eğer susup dinlemesini bilirlerse çok şey verir.

Allah, insan bedenini toprak, su, ateş ve havadan yarattı. Hazret-i Âdem'in vücudunu melekler, yüzünü ise Allah kendi kudret eli ile yaptı. Bu nedenle Resûlullah Efendimiz: “Yüze vurmayınız!” der. Bu, zâhirî anlamda yüze tokat atmayınız, bâtinî anlamda da hiç kimsenin ayıbını yüzüne vurmayınız, demektir.

Bir zâtın yıllarca emek verdiği talebesi, kemâle erip olgunlaşmış, bir anda kalp gözü açılmış. Levh-i Mahfuz'a baktığında, üstâdının cehennemlik olduğunu görmüş, paniğe kapılmış. “Nasıl böyle birinin talebesi oldum!” diye düşünerek heyecanla üstâdına gitmiş:

“Üstâdım, siz cehennemlikmişsiniz!” demiş. Üstâdı da: “Yavrum, biz onu orada kırk yıldır seyrediyoruz ama yine de Allah'tan ümit kesmedik, hizmete devam ettik.” demiş.

Kırk yıldır Levh-i Mahfuz'da öyle gördüğü hâlde Allah'tan ümit kesmemiş ve insanları irşada devam etmiş. Bu nasıl sebat, bu nasıl sabır? O an ölse, cehennem ehli olacak...

Talebesi: “Böyle bir şakînin elinde insan hiç olgunlaşır mı? Demek ki bütün gayret ve mârifet bendeymiş!” diye düşündüğü sırada, üstâdı, tekrar bakmasını söylemiş. Levh-i Mahfuz'a tekrar baktığında, üstâdının cehennemlik durumunun kalktığını ve hayran olunacak bir makama yükseldiğini görmüş. Büyük bir pişmanlıkla üstâdının affına sığınmış, bir daha bırakmayacak şekilde ona sıkı sıkıya bağlanmış.

Kusurlu insanlarla alay etmeyelim, onları bunalımlara sürüklemeyelim. Çocuklarımıza, acaba hiç “Kusurları yüze vurmak

ayıptır!” diye telkin ediyor muyuz? Daha önemlisi “Kusurlu insanlarla alay etmek çok fenadır!” diyor muyuz?

En ufak bir fırsatta insanın yüzüne hatasını vurarak mânevîyat ne yaşanır ne de yaşatılır. Kimseyi mahcup etmeyelim, her şeyi güzellikle anlatalım. Birisini mahcup etmek, bizi irfan sahibi yapmaz. Birisini küçültmek, bizi büyütmez.

Allah, ilk insanı, Adem’i çamurdan yarattı ve O’na ruhundan üfledi. Sonra da meleklerin O’na secde ederek hürmet etmesini istedi. Onların hepsi Allah’ın bu emrine uyararak hemen secde ettiler. Yalnız İblis itiraz ederek secde etmedi. Bu hareketiyle gururlanarak Allah’ın emrine itaat etmemiş oldu. Kendini Adem’den üstün gördü. Adem’in çamurdan, kendisinin ise ateşten yaratıldığını ileri sürdü.

Allah, emre uymadığı için derhal onu bulunduğu yerden aşağı indirdi ve aşağıladı.

İblis de kıyamet gününe kadar Allah’tan mühlet isteyerek ademoğullarını doğru yolundan saptıracağını söyledi.

Allah da ona bu mühleti verdi.

Böylece aşağılanarak mahkûm edilen İblis, insanların doğru yolunun üzerine oturup onlara vesvese vererek yolundan saptıracağını açıkladı ve Şeytan olarak görevine başladı.

Yüce Allah İblis’in bu açıklamaları üzerine onu ve ona uyanları şiddetli ceennem azabıyla cezalandıracağını duyurdu.

Şeytan, cennette Hazret-i Âdem ile Havva’yı kandırdı. Bir meyveden yememeleri emredilmesine rağmen yemelerine sebep oldu. Emre uymadıkları için cennetten çıkarıldılar. Emre ilk uymayan, İblis, ikinci uymayanlar da Hazret-i Âdem ile Havva oldu. Fakat Hazret-i Âdem ile Havva çok pişman

olduklarından dolayı affedildiler. Tekrar imtihan edilmek üzere yeryüzüne indirildiler.

Ey ilmine güvenen kişi, İblis'ten çok bilemezsin! Bildiğine güvenirsen, sen de emre uymayanlardan olursun. Bilgine güvenme, Hakk'a sığın, emre uy.

Ey ilim yapan kişi! İlk önce ilimde kendi yerini bul da ne kadar âciz, ne kadar çaresiz, ne kadar küçük olduğunu gör. Sen, başkalarının ne kadar olduğunu ne yapacaksın? Bu, seni değiştirmez. Onları küçük görmeyen, seni büyütmez. Böyle düşünür, böyle davranırsan, yanlış yolun yolcusu olursun.

Sürekli yolumuza çıkan, yolumuzu kesen, bir hayat boyu bizimle mücâdele eden şeytana karşı uyanık olup, Hak yolunda başarı elde edebilmek için; gözümüze, kulağımıza, dilimize dikkat edelim. Aklımızı menfaatin esâretinden kurtaralım. Aklîselim, kalbîselim olup Yaradan'a sığınalım.

Hak yolundayız, diyoruz; Allah'ın gördüğünü unutuyoruz. Akı, menfaatten bir türlü kurtaramıyoruz. İnsan, para ve şehvetin esâretinden çıkmadan Hak yolunda yol alamaz. O, bu yolda mutlaka menfaat ve şehvetle denenir. Bu iki imtihanı geçmek için, Allah'ı unutmayalım ve O'na sığınalım. Bu imtihanlardan kurtulan, Hakk'ın sevdiklerinden olur. Hakîkatin gizli sırları kendisine açılır. Bu kurtuluş için önce kendi kendimizle, yani nefsimizle mücâdele edelim. Onu olumsuz vasıflardan temizleyelim.

Nefsini terbiye etmeyen, hiçbir yere varamaz, olgun insan olamaz. Nefsin terbiyesi, tamamen kendi kendine bir iç eğitimidir. Peygamberimiz bir savaştan dönerken yanındakilere: "Küçük savaştan döndük, şimdi büyük savaşa gideceğiz,